

M: 160

VIII 109

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Muzeum Pomorskie w m. Kołobrzegu
ul. Wojskowej Służby 10
ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: faprk@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 506 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
t-kw 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

++ Anna Paszkowska

MKO Pomorz
ZWZ - AK
+ Paszkowski Jerzy E.
ps. "Kopernik"
M: 160/769 Pom.
1

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Paszkowski Jerzy
J: M - 160 / 4693 om.
KO Pomorsze ZWZ-AK

I./1. Relacja k. 8 s. 1-9

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 5 s. 1-5

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora k. 4 s. 1-4

II. Materiały uzupełniające relację k. 1 s. 1

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 15

VI. Fotografie dwa i ikonografii

1/1. Pelaja - Paszkowski Jerzy:

1. Pelaja Slanny Dydyjskiej - Paszkowskiej (żony) o Jerzym Paszkowskim, onyż, młpis. k. 3 s. 1-4
2. jak wyżej, Dame o Jerzym Edmundszie Paszkowskim (...), autor Anne Paszkowskie, mpris, onyż. k. 2 s. 5-6
3. jak wyżej, mpris, onyż. k. 3 s. 7-9

Relacja Hamny Dydyńskiej-Paszkowskiej (żony)

o Jerzym Paszkowskim inż. drogi i mostów, ppor. rezerwy

z numerem ZWZ-AK nr. obozowy Stutthof 17489.

I Dane Osobowe.

Paszkowski Jerzy, urodz. 15 XI 1901 r. w Skiermiewce (pow. Skiermiewice),
 syn Piotra i Reginy, Ojciec był, zawiadowcą stacji kolejowej.

II Dane Środowiskowa.

Wykształcenie: Gimnazjum im. Tadeusza Rejtana w W-wie matura w 1920 r.

Politechnika Warszawska - dyplom inż. drogi i mostów 1928 r.

Praca zawodowa kolejno: w Wydziale Drogowym ŻOKP w W-wie, po wojsku
 w Biurze Konstrakcyjnym Min. Robot Publicznych, następnie w firmie

"Rudzki" kierownik budowy kesoń do mostu na Wiśle w Puławach.

od 1933 r. pracownik ŻOKP w Wilnie - kierownik budowy mostu

na Warwi w Łapadzie. Od I 1938 kierownik Biura Podtoce i Mostow

III Stosunek do służby wojskowej. | w ŻOKP Toruń.

W 1926 r. zgłosił się jako ochotnik do w.p. służyć w 9 Ż.A.K. Bat 3 uł.

Od I 1929 - VIII 1930 Szkoła Podchorążych Rezerwy Artylerji we Włodzimiu

ukończona z 2 lokatą. We wrześniu 1939 był ppor. rezerwy (Artyleria)

IV Udział w kampanji wrześniowej 3 IX ewakuowany z Torunia pociągiem

ewakuacyjnym ŻOKP. Po rozbitciu pociągu i bezowocnym poszukiwaniu
 przez szereg dni czynnego Biura Werbunkowego 21 IX wrócił do Torunia.

V Życiorys Okupacyjny

Postanowiliśmy pozostać w Toruniu, bez podpisywania Volkslisty
 tak długo jak będzie można, myż uważało za obowiązek narodowy.

Byliśmy Kategorii. Kongres Pole - wrodzemi w centralnej Polsce.

Rodzina składała się z 7 osób: nas dwoje, troje naszych dzieci
 w wieku 5, 3½, 2 lata, matka i siostry młoda.

Mąż dostał pracę przy odbudowie mostu na Wiśle w firmie Dortmund-Union. Ja nie otrzymałam prawa wykonywania praktyki lekarskiej. Zylisimy bardzo skromnie (7 osób 1 pensja) Z zajmowanego przed wojną mieszkania wysiedlono nas, początkowo do węgłdnie dobrego, następnie do budynku z muru pruskiego, o prymitywnych warunkach sanitarnych. Poza służbę w ZWZ-AK, osobistą działalnością mego męża było ratowanie książek polskich wyrzucanych przy wysiedlaniu rodzin polskich. Mieszkanie nasze stało się wielką biblioteką - wieczorami mąż roznosił książki do rodzin polskich, zwłaszcza młodzieży.

V Działalność Okupacyjna. Na przełomie wiosny i lata 1940r. Kontakt z matką nawigat znamy mi z Harcerstwa - harcerzista Mjr Józef Ratajczak „Karolczak” Dowódca Pomorskiego Okręgu ZWZ. Mąż został zaprzysiężony w naszym mieszkaniu przez Mjr Ratajczaka. Pseudonim „Kopermik”, funkcja - Kierownik Związku Odwetu. Mieszkanie nasze stało się punktem kontaktowym. Najczęściej bywali w nim: „Bolesław” - kpt. Józef Chyliński i „Stanisław” kpt. Gruss [pseudonim męża, jego funkcje to że byliśmy związami z Szefostwem Sztabu Pomorskiego Okręgu ZWZ-AK. poznałam dopiero po wojnie, od ptk. H. Samoicy, z literatury Bogdan Chruanowski - Zarys Struktury Organizacyjnej ZWZ-AK „Zeszyty Muzeum Stutthof” nr 2 s. 110. Szczegółów działalności męża nie znam]

Z VII 1942r. zostaliśmy aresztowani, więzieni kolejno w: Toruniu Gdańska Starogardzie Gdańskim 1. XII 1942r. zostaliśmy przewiezieni do Stutthofu. Mąż mój pobity, zakatowany zmarł w nocy 3. XII 1942r. [wg. Straceni w Obozie Stutthof - Maria Elżbieta Tezińska „Zeszyty Muzeum Stutthof” nr 7 s. 47]

VI Dane o uczestnictwie w konspiracji członków rodziny

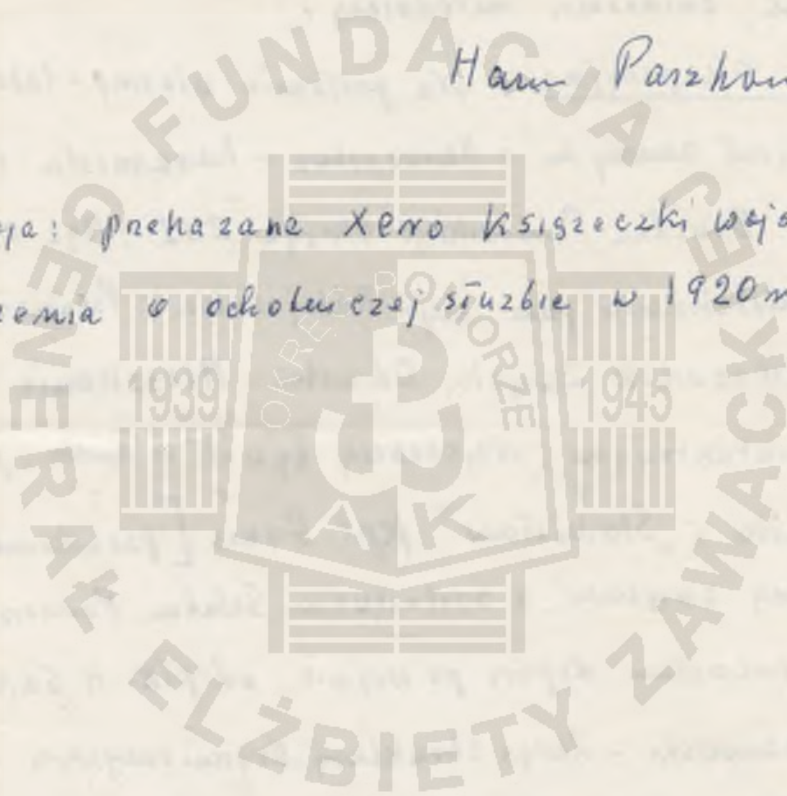
Mimo prośby o zaprzysiężenie Mjr Ratajczak odmówił mi (ze względu na małe dzieci miałam być chroniona - stało się inaczej)

3/11/3

Powierzono mi przechowywanie kasy. Piemisdze wyptacacem wedlug zlecen "Bolesława". Wielokrotnie zawożitam je do Bydgoszczy do Zofji Kopee' (znaney mi instruktorki harcerskiej) i por. Jasimskiego w XI 1940 jechdzitam do Dica do W-wy. Polecono mi wówczas ostrec myj Ratajczaka o aresztowaniach na Pomorcu. Z myj Ratajczakiem widzialem sie w mieszkaniu dr. Czuperskiego - Otrzymalam ^(przesyła) wówczas do przewiezienia do Torunia [H. Czuperska - Sliwicka "Cztery Lata Ostrego dyzuru" s. 9.] Pełnitam służbę Tęszniczki.

Hanna Parzkówna

Dokumentacja: przekazane Xero Księgoczki wojskowej męzai i zaswiadczenia o ochotniczej służbie w 1920r.

Jęży Edmund Paszkowski

11/4

Uzupełnienie danych życiowych

Gimnazjum im. Tadeusza Rejtana (matura)
ukończył w. VI 1920 r.

W VII 1920 r. zgłosił się jako ochotnik do W. P.
służby w 9 d. a. k.

Uzupełnienie danych okresu obojczy

Poza kontaktami z oficerami Kazary
najczęściej bywał w naszym mieszkaniu

mjr. Józefem Ratajezakiem ps. „Karolerek”

kpt. Józefem Chybińskim ps. „Bolesław”

por. Józefem Grusem ps. „Stanisław”

vel „Józef”

Jęży mógł mieć kontakt

z por. Janiskim ps. „Henryk” ^{vel „Kuma”} z Bydgoszczy

(Om wspominał aresztowanie)

oraz Wacławem ^{o Colina} Ciesielskim

dr. Chojnackim

Stanisławem i Wandą Łęgowskimi

Halimę Starecką

aresztowan

2 VII 1942

w tym samym
domu co

Paszkowsy

30 XI 87

H. Parahula

Relacja Hanny Paszkowskiej /żony/

Dane o Jerzym Edmundzie Paszkowskim
inż.dróg i mostów, ppor.rezerwy W.P., żołnierzu ZWZ AK

Jerzy Edmund Paszkowski urodził się 16 XI 1901 w Skierniewce, był synem zawiadowcy stacji. Młodość przeżył w trudnych warunkach, wobec złej sytuacji materialnej rodziny część szkoły średniej /VI i VII klasę gimnazjalną/przerabiał dojeżdżając do szkoły co parę tygodni, był w tym czasie korepetytorem na wsi pod Warszawą.

Politechnikę Warszawską ukończył w 1926 r. z wynikiem dobrym, uzyskując stopień inżyniera dróg i mostów. W czasie studiów utrzymywał częściowo matkę i chorą siostrę - dawał korepetycje i uczył matematyki na kursach maturalnych. Jako student wstąpił do Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej "Iuventus Christiana", tam poznał swą przyszłą żonę. Po ukończeniu studiów rozpoczął pracę w Wydziale Drogowym D.O.K.P. w Warszawie.

Od 1.I 1929 - VIII 1930 odbywał służbę wojskową. Szkołę Podchorążych Rezerwy Artylerii we Włodzimierzu ukończył z drugą lokatą. W chwili wybuchu wojny był ppor.rezerwy/specjalność Artyleria/.

Po powrocie z wojska pracował początkowo w Biurze Konstrukcyjnym Ministerstwa Robót Publicznych, następnie w firmie K.Rudzki przy budowie kesonów do mostu na Wiśle w Puławach. Od 1933 r. został pracownikiem DOKP w Wilnie, był kierownikiem budowy mostu na Narwi w Łapach. W styczniu 1938 r. został kierownikiem Działu Podtorza i Mostów w DOKP w Toruniu.

W 1932 r. Jerzy Paszkowski ożenił się z Hanną Dydyńską/wówczas studentką medycyny/. Był miłośnikiem gór. Chodził w Tatrach- zrobił wycieczkę w Alpy i Wysoki Taurus.

Wojna zastała nas w Toruniu - Jerzy postanowił pozostać, uważał za swój patriotyczny obowiązek pozostawać na terenach włączanych do Rzeszy tak długo jak się da. Dostał pracę w firmie "Dortmunder Union" przy odbudowie mostu na Wiśle. To, mimo nieprzyjęcia Volklisty, chroniło nas przed wysiedleniem. Żyliśmy bardzo skromnie, z jednej pensji utrzymując siebie, troje dzieci, matkę i siostrę Jerzego.

Pracą indywidualną podjętą przez Jerzego było tutowanie polskich książek. Zbierał je z mieszkań wysiedlanych znajomych, sąsiadów - tak, że po paru miesiącach mieliśmy w mieszkaniu wielkie sterty polskich książek. Wieczorami Jerzy roznosił książki do polskich domów zwłaszcza tam, gdzie była młodzież. Uczył też dwoje naszych starszych dzieci.

3/1/6

Latem 1940 r. zostaliśmy oboje członkami ZWZ-AK, zwerbowani przez mjr. Józefa Ratajczaka, pseudonim Karolczak /komendanta okręgu pomorskiego ZWZ-AK^{x/}/. Nie wiem jakie funkcje pełnił Jerzy- nigdy mi o tym nie mówił. W mieszkaniu naszym był punkt kontaktowy oficerów WP, najczęściej bywali "Bolesław" /ppużk. Chyliński^{x/} i Józef /por. Gruss^{x/} /.

Na skutek załamania się sieci organizacyjnej na Pomorzu, latem 1942 r. nastąpiły masowe aresztowania. 3 VII 1942 aresztowano nas oboje. Przeszliśmy więzienia w Toruniu, Gdańsku i Starogardzie Gdańskim. 1 XII 1942 zostaliśmy przewiezieni do Stutthofu.

Był duży śnieg i mróz. W więzieniu starogardzkim siedzieliśmy w ogrzewanych celach. Jerzy był bardzo osłabiony. 3. XII nowy transport wzięto do wożenia śniegu. Jerzy potknął się, upadł, został pobity. Wieczorem ponownie pobity i pokopany zmarł w nocy z 3 na 4 XII 1942 r.

Jerzy był człowiekiem bardzo dobrym, bardzo prawym. Wymagał od siebie bardzo dużo i dużo dawał i najbliższej rodzinie i ludziom, z którymi się stykał.

x/ dane w nawiasach poznałam po wojnie.

Hanna Paradowska

311 7

Relacja Anny Dydyńskiej-Paszkowskiej o mężu Jerzym Edmundzie Paszkowskim - nieżyjącym członku konspiracji.

Skiermiewice Paszkowski Edmund Jerzy urodził się dnia 16.XI.1901r. w Skiermiewicach, powiat skierniewicki. Był on czwartym z kolei dzieckiem Piotra i Reginy z Paszkowskich Paszkowskiej. Ojciec jego był zawiadowcą stacji kolejowej. Jerzy ukończył gimnazjum im. Tadeusza Reytana w Warszawie. Maturę zdał w 1920r. Zaraz po maturze zgłosił się jako ochotnik do wojska. Służył w 3 Baterii 9 D.A K.u. W grudniu 1920r. rozpoczął studia w Politechnice Warszawskiej na wydziale inżynierii lądowej. Ukończył je w 1928r. ze stopniem inżyniera dróg i mostów. Przez cały czas studiów zarabiał na utrzymanie swoje i matki korepetycjami.

Od lipca 1929r. do lipca 1930r. odbywał służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Artylerii we Włodzimierzu Wołyńskim. Ukończył ją z drugą lokatą. Sześciotygodniowe ćwiczenia wojskowe odbywał w roku 1932 i 1934. W dniu 1.I.1933r. został mianowany podporucznikiem rezerwy /Artyleria/.

Praca zawodowa

W 1932r. ożenił się z Anną Dydyńską.
Początkowo /1930-1931/ Jerzy pracował w Biurze Konstrucyjnym Min.Rob.Publ. Następnie w firmie "Rudzki" był kierownikiem budowy kesonów dla mostu na Wiśle w Puławach. Od 1933r. pracował w Dyrekcji PKP - w 1933r. w Wilnie a od 1.I.1937r. w Toruniu jako Kierownik Działu Podtorza i Mostów.

W dniu 3.IX.1939r. został ewakuowany z rodziną z DOKP w kierunku Warszawy. Po rozbiciu pociągu ewakuacyjnego nie dotarł do swojej / do żadnej/ jednostki wojskowej. Wrócił do Torunia. Ja w tym czasie pracowałam w szpitalu w Kutnie. Po zajęciu Kutna wróciłam do Torunia - później przywiozłam trójkę naszych dzieci z wakacji w Nałęczowie.

Okupacja

Zdecydowaliśmy pozostać w Toruniu jak długo się da bez podpisywania Volkslisty. Mąż dostał pracę w biurze firmy Dortmunder Union przy odbudowie mostu na Wiśle. Ja /lekarz/ nie dostałam zezwolenia na praktykę lekarską. Zająłam się domem. Żyliśmy bardzo skromnie /siedem osób: matka i chora siostra męża, nas dwoje i troje naszych dzieci - 2,3¹/₂, 5 lat/.

Działalność konspiracyjna

Wiosną 1940r. przyszedł do naszego mieszkania mjr W.P. Harcmistrz ZHP Józef Ratajczak /ps.Karolczak/. Zналиśmy się z Harcerstwa. Mnie prosił o skontaktowanie go z paroma instruktorami harcerskimi /skontaktowałam go z Haliną Strzelecką, Wandą Merdasińską i Karoliną Lee/. W czasie tej pierwszej bytności, w drugim pokoju zaprzysiągł mego męża. Mnie powierzono kasę /część kasy/. Wypłacałam wg zleceń; pieniądze woziłam do Bydgoszczy. Mieszkanie nasze stało się punktem kontaktowym. Najczęściej bywali /nocowali w nim/ "Bolesław" - kpt. Józef Chyliński i "Stanisław" - kpt. Józef Gruss /te nazwiska poznałam po wojnie/.

O działalności mego męża w ZWZ-AK w czasie wojny absolutnie nic nie wiedziałam. Z pracy Bogdana Chrzanowskiego - Zarys struktury organizacyjnej Szp. ZWZ-AK. Obsada personalna Pomorskiego Okręgu ZWZ-AK 1940r. Zeszyty Muzeum Stutthof, nr 2, s. 110, Ossolineum 1977r. - dowiedziałam się, że był kierownikiem Związku Odwetu.

Dnia 2.VII.1942r. zostaliśmy aresztowani. Tego samego dnia aresztowano Halinę Strzelecką oraz Stanisława i Wandę Łęgowskich. Przeszliśmy więzienie i przesłuchania w Toruniu w Gestapo w Gdańsku i Starogardzie Gdańskim. Dnia 1.XII.1942r. przewieziono nas do obozu koncentracyjnego Stutthof. Dnia 3.XII. był bardzo silny mróz. Nowy transport, tylko w pasiakach, został wzięty do usuwania śniegu. Jerzy był osłabiony, potknął się, upadł, zbity i skopany zmarł w nocy z 3 na 4 grudnia 1942r.

Podporucznik Jerzy Paszkowski otrzymał:

- Krzyż Armii Krajowej. Pseudonim "Kopernik", przydział AK Okręg Pomorze "Odwet". Nr Leg. 43 705.
- Medal Wojska Polskiego. Pseudonim "Kopernik". Nr Leg. 44 615.

Po naszym aresztowaniu trójkę naszych dzieci zabrała na wieś znajoma, następnie łączniczka organizacji przewiozła je do Warszawy do mego ojca. W chwili aresztowania byłam w ósmym miesiącu ciąży. Z więzienia w Starogardzie na poród przesłano mnie do Gdańska. Udało mi się oddać córeczkę przyjaciółce Karolinie Lee, która wychowywała ją do mego powrotu w 1945r. Po Powstaniu Warszawskim i śmierci mego ojca, Karolina Lee /była nauczycielka szkoły podstawowej/ zabrała do siebie do Lipna również trójkę naszych starszych dzieci, które znalazły się w Domu Dziecka.

Do kraju wróciłam po ewakuacji obozu barkami przez Bałtyk.
Wróciłam przez Szwecję w październiku 1945r. i całą czwórkę naszych dzieci znalazłam u Karoliny Lee w Lipnie.
Siostra moja Maria Dydyńska w związku z należeniem do Stowarzyszenia Akademickiej Młodzieży Katolickiej/przebyła Ravensbrück w latach 1940-1945.

(Juventus Christiana)

Anna Parzoch

1/2. Dokumenty Jerzego Paszkowskiego:

1. Zaświadczenie, IX Dywizjon Artylerii
Kominj, Bateria 5 z 30.10.1920r. podpisane
przez Potomskiego (L.dz. 158) potwierdzające
ochotnicze wstąpienie Jerzego do wojska,
ksierokop. odpisu oryg. k. 1 s. 1
2. Książeczka stanu służby oficera
ppor. Paszkowskiego Jerzego Edmunda,
ksierokop. oryg. k. 3 s. 2-4
3. Spis rzeczy Jerzego Paszkowskiego
przekazany Armii Paszkowskiej (2 K & L Stutthof),
ksierokop. k. 1 s. 5

Do Honor. Artylemiej Komnej
Baterija 3-cia.
d. dz. 138.

Warszawa, dn. 30. V. 20.

0 M^o.

Zawiadzenie.

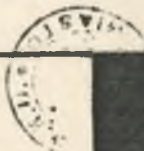
Niniejszem zawiadamia się, że kanonier
Paszkowski Jerzy wstąpił do wojska, jako
ochotnik dn. 16. VII. 1920 roku i pełnił służbę
w 3-iej Bat. IX G. A. K. -

(-) Potwiński

Porucznik i Dowódca

1/2/1

1/2/1

1. Rysopis: **KOMENDANT P. S. BIAŁY**
 Wzrost 170 Nos proporc.
 Włosy c. blond Usta miękkie
 Brwi ciemne Broda owalna
 Oczy ciemne **LEBOWSKI - ppik**
 Specjalne znaki akcenty
Jerzy Paszkowski
 (podpis właściciela książeczki)

1/2/2

2. Imiona Jerzy, Edmund
 Nazwisko Paszkowski
 3. Imiona rodziców: Piotr (ojca), Regina (matki)
 4. Urodzony dnia 16 VI r. 1901.
 w Skieniewka gmina Skieniewice powiat Skieniewice wojew. Warmawe
 5. Język macierzysty polski
 Narodowość polska Wyznanie rym. kat.
 6. Wykształcenie cywilne: 8 kl. gim. z maturą im. Rybaka
 w chwili wydania książ. 1920r.
 Późniejsze zmiany Student Pol. Hamz. - Mch. inż. ląd.
inżynier dróg i mostów - dyplom z r. 1928.
 7. Zawód cywilny: inż. dróg i most.
 w chwili wydania książ. ur. państw.
 Późniejsze zmiany ur. państw.

8. Stopień wojskowy:
w chwili wydania książ. of. por. rez.
Późniejsze zmiany _____

9. Korpus osobowy:
w chwili wydania książ. Artylerja
Późniejsze zmiany _____

10. Formacja ewidencyjna:
w chwili wydania książ. 1. p. a. c.
Późniejsze zmiany Własna kadra Gurewera Nr. 10
Dz. Pers. N3/15 kln. str. 239
Ofic. Kadra Okr. N2 IX. - J. Pa. Pers. 2/37
3 p. a. c.
O. K. O. VIII - Dz. Pers. Rez. 1/39 kln.

16/5

11. Specjalność wojskowa:
w chwili wydania książ. oficer artylerji
Późniejsze zmiany _____

12. Rozmiar maski gazowej _____
Późniejsze zmiany _____

13. Przynależność wojskowa:
a) przed wcieleniem do W. P.: _____
b) po odbyciu służby czynnej: _____

§ 22. Wstrzymanie zezwoleń na wyjazd zagranicę.

Dowódcy Okręgów Korpusów wstrzymują wydawanie zezwoleń na otrzymanie paszportu zagranicznego z chwilą powołania do jakiegokolwiek służby wojskowej (np. raport kontrolny, ćwiczenia wojskowe) w stosunku do tych oficerów rezerwy, którzy w danym czasie objęci są powołaniem.

Ministrowi Spraw Wojskowych przysługuje w czasie pokoju prawo wstrzymania wydawania zezwoleń na wyjazd zagranicę dla oficerów rezerwy, jak również paszportów zagranicznych oficerom wspólnego ruszenia, na czas, który uzna za potrzebny w interesie Państwa.

**KSIĄŻECZKA
STANU SŁUŻBY OFICERSKIEJ**

120/4
ppor. rez. *Paszkowski*
(stopień rez. lub posp. ross.) (nazwisko)

Jerzy, Edmund
(imiona)

Przynależność do P. K. U.

W chwili wydania książeczki	Nazwa P. K. U.	L. Ka. Ewid.
		WARSZAWA M. III
Późniejsze zmiany wskutek przesiedlenia	<i>Baranostwo</i>	P - 105
	Toruń	48 108/9.

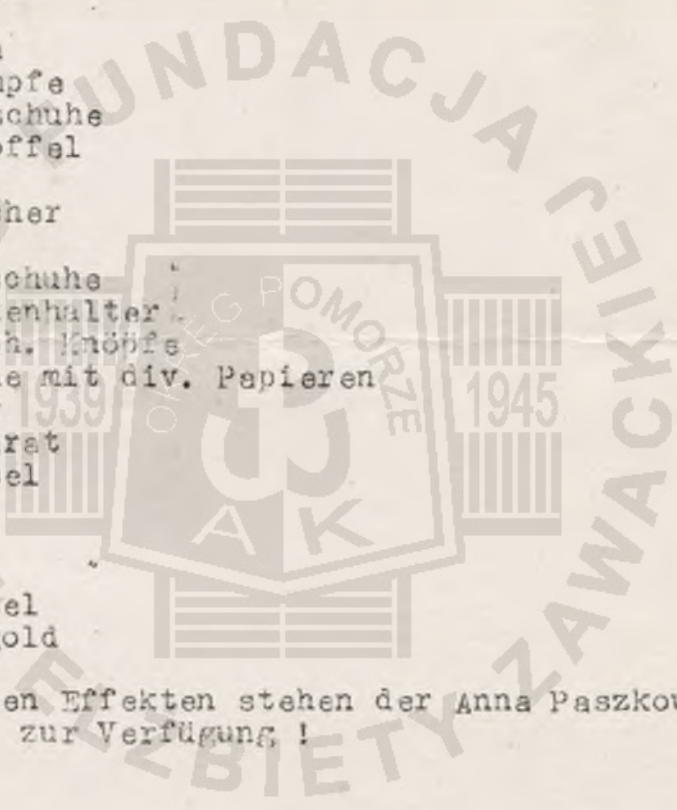
1/2/5

1/3/5

Effekten des verst, Georg P a s z k o w s k i
Nr. 17489

- 1 Hut
- 1 Mantel
- 1 Rock
- 1 Weste
- 1 Hose
- 1 Pullover
- 1 Strickweste
- 4 Hemden
- 3 Unterhosen
- 4 Paar Strümpfe
- 1 Paar Halbschuhe
- 1 Paar Pantoffel
- 1 Binder
- 3 Taschentücher
- 2 Handtücher
- 1 Paar Handschuhe
- 1 Paar Sockenhalter
- 1 Paar Knosch. Knöpfe
- 1 Briefftasche mit div. Papieren
- 1 Füllhalter
- 1 Rasierapparat
- 1 Rasierpinsel
- 1 Geldbörse
- 1 Kamm
- 1 Aheweis
- 1 Leinenbeutel
- 1 Trauring gold

Die gesamten Effekten stehen der Anna Paszkowsk
zur Verfügung!

4/3. Inne materiały dokumentacyjne
Paszkowskiego Jerzego

1. "Gazic wiadomości o śp. Jerzym Paszkowskim
spisane przez Brunona Gasimskiego, przekazuje
A. Paszkowskiej w K. S. Stutthof, rej. p.
A. Paszkowskiej, kserokop. (w 2 egz.) k. 4 s. 1-4

Кымаіам од "Курь"
Konzentrationslager w oboze
Stutthof b. Danzig

1/13/11

ella berpiereusku paepisaian
 swornu pisnu
 oryginal
 miszerytam
Auszug aus der Lagerordnung:

Jeder Häftling darf im Monat 2 Briefe oder Postkarten empfangen und auch absenden. Ein Brief darf nicht mehr als 4 Seiten à 15 Zeilen enthalten und muß übersichtlich und gut lesbar sein. Postsendungen, die diesen Anforderungen nicht entsprechen, werden nicht zugestellt. Pakete mit Lebensmittel und Geldscheine können wöchentlich im Gewicht von 1 kg empfangen werden. Einschreiben, Wert- und Expresspakete werden nicht angenommen und gehen an den Absender zurück. Geldsendungen sind zulässig, müssen aber durch Postanweisung erfolgen. Geldsendungen in Briefen und Paketen sind verboten. Gleichfalls verboten sind Mitteilungen aus den Konzentrationslagern. Zeitungen sind zulässig, müssen aber durch den Häftling über die Poststelle des Konzentrationslagers bestellt werden. Anfragen über Entlassung sind zwecklos. Die Zulassung von Bildern und Photos ist verboten.

Der Tag der Entlassung kann jetzt noch nicht angegeben werden. Besuche im Lager sind verboten. Anfragen sind zwecklos.

Der Lagerkommandant.

Meine genaue Anschrift:

Schüßhäftling

garsi wadannosci o Sp. Jermyn Parik
 naszym kolecki behalene i bogowu ku, klony
 poswieci dla ty worytho co nysat nay pus kury

Nr. _____

Blod _____

Szego i nay Kolchapiszego a nawet swe ryce -

Konzentrationslager

Stutthof b. Danzig

Naszym spytkaue byto jui inue na was a was
 w Starogardku w celu o ile sie nie myli 112 Tam ja

nie rozmawialismy. Oni sie pewnym sposobem, byt zdrowo tyllko giodnym.
 tak byt kuznacy - kuznacy - w celu byt przytulal ty

Sprawy, co bylo byty wytyczony jego taj cunice. Kiedys tyt w kance by,
 wozzemny - tam pruchanywat swe pienischa rotaje na 100 A.M

Kilka slaynowi - jany tylliam zabyty gary na rscie polnego
 i dacek w 9.9. Uskarzowit sie ze casto jego rochins tam wysicallane.

ale tyt pewnym, ze medtango naszyp ten drieri w khony na nowo
 sie zdgers. i pracowac bydz dla dobra worystach

co robot w celu? modlit sie, modlit sie barckas i prosit kolegi
 aschty prosit Naywyzszego i zabawie dla mego.

Byt w ponadaniu wykazego Krajca, khony wyper dragga do Salski
 dat w ahca do acatowama kolegiu. Substancowat sie kolegi

Kolejanam, chowat robic apen tych kolejanu tytony -
 zostaly anasibowan - Tyt w Starogardku. Nachrestrioboi

Pocierat kolejanu, ze treba sie pzemsc, ze me bezdaci to take
 czestne / Parychielismy 1200 Rodowaggo duna popostudum

nie pracowano, bylm zamarruzer stabi suchela na lagera

RUBRIK: GILIEREIBERENI

1/3/2

7 XII po potudnim zmosceno puvati. Parbrum 7 XII zagnano ich do wywarcenia smegu - wywarceni smegu kierownik kupa nadzorowali nazi opiekunowie odzywato czto wysytko bukiem 5.p mi byt przyzwozonym do pracy przydny a pascelto ostabianij. Skutkiem jakiej brachostki kupa czit bukiem w skropanij spozob 5.p. Odmienka wyziewpato pasceni uscy Parok tak ci sami mogli zaliczono chodaso a pasceny i jedy strony mi mogli byc masy. Pod rarami kupa w tamajne a potem przychit i bytko kerat.

W drodze powrotnej Parok kupa parokostnie popchuzi, a opiekunowie pasczstawali kolba, Tomewas sam zaliczono miq. chodaso mi mogli wsadzano go na sacne i woziwo a potem odniesiono na blok. Przed obiadem odlyt mi apel, brachowato jednego, dopiero po pascenym czasie blokowo kupa pobugli i stychac byto skropanie jstki - To zdaniem kolegow miasto byc decydujace - To bralismi dla Parok. chad ale mi miast jstki, sity jstki - siedzic wodait skibskym wozkiem po kwanach kolegow, ale mi pasczkwat slowa wazni wsczajac Tytki, ale bytko pobogci mi isky z kagresty i rolat - To zblismi do pracy - Porostat sam bez opnieki gdy przychilismi kerat na podsocke.

To zylismi go w wyspalu na pasceni 10tko po pasceny stronie na dole tam kerat zupitene cicho - Zmiant muszky 9-10 z 3ma 11 XII - Zmiant kerat much mi kwateranta wozny jstki wozed nas - Pasczstawo po soke pascize klora

<p>Raum für Zensurstempel. mi zagine a pascynowia jzgo pasczky my pasceny pascynowia jstki a khorzy walczy.</p>	<p>Kontrolle des Blockführers.</p>
---	------------------------------------

1/13/3

Koncentracjonslager w obzowie
Stutthof b. Danzig

ella bez pieczenstwa papiasatam
swornu pisum Auszug aus der Lagerordnung:
oryginal
miszerytam

Der Tag der Entlassung kann jetzt noch nicht angeben werden. Besuche im Lager sind verboten. Anfragen sind zwecklos.

Jeder Häftling darf im Monat 2 Briefe oder Postkarten empfangen und auch absenden. Ein Brief darf nicht mehr als 4 Seiten à 15 Zeilen enthalten und muß übersichtlich und gut lesbar sein. Postsendungen, die diesen Anforderungen nicht entsprechen, werden nicht zugestellt. Patete mit Leinwandmittel und Leinwandstücke können wöchentlich im Gewicht von 1 kg empfangen werden. Einschreib-, Wert- und Expresspatete werden nicht angenommen und gehen an den Absender zurück. Geldsendungen sind zulässig, müssen aber durch Postanweisung erfolgen. Geldeinlagen in Briefen und Paketen sind verboten. Gleichfalls verboten sind Mitteilungen auf den Postanweisungsschnitten. Zeitungen sind zulässig, müssen aber durch den Häftling über die Poststelle des Konzentrationslagers bestellt werden. Anfragen über Entlassung sind zwecklos. Die Zulassung von Bildern und Photos ist verboten.

Der Lagerkommandant.

Meine genaue Anschrift:

Schutzhäftling

Garsi wladawosc o Sp. Jonyu Pasik
naszym kolech. Bohalene i kopolowku, klony
poswecit dla ty - worystho co nysat nay pus kenny

Nr. _____

Blod _____

szego i naj kochanszego a nawet swe zycie -

Koncentracjonslager

Naszkone spastkane byto jui inue no wis a wis

Stutthof b. Danzig

w Starogardku w celu o ile sie mu mysl 112 Tam jui

nie normalizujemy i cni sie pewnym - siebie, byt zdrow tytko giodnym.
tak koch konyam - klonowimie spastkane jui inue no wis a wis

Sprawa, co wiele byly wyterem jego taj cunio. Kiedys byt w kancelii,
wo, zremy tam prakarywat swe pienizke zdaje sie 160 A.M

Khona olaymow i jonyu tytkiem zabity gary na 15ce polowego
i dreci w 9.9. Wskazat sie ze catg jego rookung tam wysicollam.

ale byt pewnym, ze medtugo maatye ten dreci w ktorym na nowo
sie zgero. i pracowac bzdly dla dobra worysthoch

co robot w celu? ilhodlit sie, modlit sie barcho i prosit kolegi
asety prosit Najwyszego o zebrowe dla mego

Byt w posiadaniu wiskozego konyra, khony wyper draygo do Sztet
clat w ancu do aratowama kolegem. Suberowat sie kolegi

Kolepanami, chowat robue spw tych kolepany khony
kostal, anep hawan. - Tyte w Starogardku. Na obretraboi

Pocumot kolegan: ze treba sie przemoc, ze me bzdau to take
certne / Papychalsmy 1xii Rodowuzego duna popotudlum

me pracowano, byly zmarruzer stabi suchaly na lagowam

gut diele-311en-Pel-Greibeni

1/13/4

1/13/4

Tę po potudniu zmoceno piatki. Piantnem 2^{ty} zagnani ich do wywołania. S'megu - wywołaniem s'megu kierownik kupa nadzorowali nasz opuchunowie odzywato chto wysytko bukiem S.p. mi był przyzywany do pracy przytku, a ponadto ostabianij. Skutkiem jakus brachostka kupa zbit napjem w skropiu sporob S.p. Okazalo wyzuspato jancze uscy Paszki tak ci sami mogt zaledone chodzac. A paucy i Jugi strany me mogto byc mory. Pod warami kupa so tamai me a potem paruchy i bytko kerat.

W drodze powrotnej Paszki kupa paruchone popchunij, a opuchunowie porzabowali kolby. Tamciar sam zaledone mogt chodzac me mogt wsadac go na same i wozono a potem odnieszono na blok. Przed skwadere odbyt me apel, brachowato jednego, dopiero po pewnym czasie blokowa kupa pobugli i stychac bylo skropiu jstki - To idaniem kolegom miasto byc skropiu jstki - To brachowato dla Paszki skwadere me miat jstki, sety jstki - siedzace wodant skropiu wozkiem po twarach kolegom, ale me pamiadkwal slowa wazni wiszczois Tytko, ale bytko pobugci miszky kupa i rozlat - To szliemy do pracy. Porostat sam her opuchki gdy przysielismy kerat na podroczke.

Islozylismy go w typralno no. pamiadkwal iorko po pianny stronie na dole tam kerat zupietne cicho. Zmiant miszky 3-10 z 3ma "11x" - Zmiant her much mi brachowato wrony jstki wored mas. Pamiadkwal po wotne panuje khora

Raum für Zensurstempel.
me zagine a pacy usuna jstki pacy uscy jstki pacy
pacy usuna jstki pacy uscy jstki

Kontrolle des Blockführers.

II. Materiały wspomniające relacje -
- Paszkowski Jerzy.

1. Anna Zakrzewska, biogram „Paszkowski
Jerzy Edmund, [w:] Stoc. biogr. konspiracji
pomorskiej 1939-1945, Toruń 1994, z. 1
s. 164, mikrokop. k. 1 s. 1

Paszkowski Jerzy Edmund ps. "Kopernik"
(1901-1942), kmdt Obw. ZWZ Toruń, szef dywersji KO Pom. AK.

Ur. 16 XI 1901 r. w Skierniewicach, syn kolejarza Piotra i Reginy z d. Paszkowskiej. W 1920 r ukończył Gimnazjum im. T. Rejtana w Warszawie. Bezpośrednio po maturze odbył służbę wojskową w 9 DAK. W 1928 r. uzyskał dyplom inż. dróg i mostów na Politechnice Warszawskiej. W latach 1929-1930 ukończył Szkołę Podchorążych Rez. Artylerii we Włodzimierzu Woł., uzyskując stopień ppor. rez. artylerii. Zawodowo pracował w różnych przedsiębiorstwach w Warszawie, Puławach i Wilnie, a od stycznia 1938 r. w DOKP w Toruniu.

We wrześniu 1939 r. po nieudanej ewakuacji DOKP z Torunia w kierunku Warszawy wrócił do Torunia i postanowił pozostać tu wraz z rodziną. Pracował w firmie "Dortmunder-Union" przy budowie mostu na Wiśle, co uchroniło go przed wysiedleniem z Torunia. Wiosną 1940 r. został zwerbowany i zaprzysiężony do ZWZ przez mjr. Józefa Ratajczaka ps. "Karolczak", pierwszego kmdta KO ZWZ-AK Pom. Paszkowski pełnił funkcję szefa dywersji KO. Mieszkanie jego było punktem kontaktowym członków KdY - Józefa Grussa ps. "Stanisław" i Józefa Chylińskiego, ówczesny ps. "Bolesław". W Toruniu kontaktował się również z: Haliną Strzelecką ps. "Zofia" (pierwsza referentka WSK KO ZWZ-AK Pom.), Wacławem Ciesielskim (pierwszy Okr. Delegat RP) i jego żoną Celiną, Kazimierzem i Wandą Łęgowskimi oraz z por. Bronisławem Jasińskim ps. "Kuno" (kmdt Insp. Bydgoszcz) i jego kurierką do Torunia, Zofią Kopeć ps. "Zofia". Aresztowany wraz z żoną 2 VI 1942 r., więziony był kolejno w Toruniu, Gdańsku i Starogardzie Gd., skąd 1 grudnia tegoż roku został przewieziony jako więzień policyjny (nr 17489) do obozu konc. Stutthof. Zmarł 4 XII 1942 r. na skutek kilkakrotnego pobicia przez obozowego kapo. W czasie pobytu w więzieniach był duchowym przywódcą i opiekunem więźniów.

Żona Anna z d. Dydyńska, ur. 17 IX 1902 r., z zawodu lekarz, czynna w harcerstwie od 1916 r., była niezaprzysiężonym żołnierzem ZWZ-AK. Prowadziła kasę i punkt kontaktowy KO, w razie potrzeby była łączniczką i kurierką Józefa Ratajczaka ps. "Karolczak". Aresztowana 2 VII 1942 r. (była wówczas w 8 mies. ciąży), 1 grudnia tegoż roku została osadzona w Stutthofie, gdzie przebywała do chwili ewakuacji obozu barkami 27 IV 1945 r. Po ewakuacji obozu trafiła do Szwecji, skąd do kraju powróciła w listopadzie 1945 r.

AP AK. T.: Banasiakowa H., Gruss J., Paszkowska A., Paszkowski J. Chrzanowski B., *Zarys struktury org. ZWZ-AK*, ZMSt. 1977, nr 2, s. 110-117.; Jezierska W., *Straceni w obozie Stutthof*, ZMSt. 1987, nr 7, s. 97-202; *AK na Pomorzu...; Walka podziemna...*

Anna Zakrzewska

SBK 9 1939-1945, pod red
H. Kruczejewskiej-Orcimkowskiej i
E. Zawackiej, Toruń 1994, z. 1.

T:W: 160/769 Pom.

20

Pasekowski Jerzy

Party informacyjne

le. 15

Rel. 160/P.

Termin
2 WB
KO 1

por. Parckowski Jerzy ps. Papawek

zapytanie z 1940

odmowa KW, awans na kapit

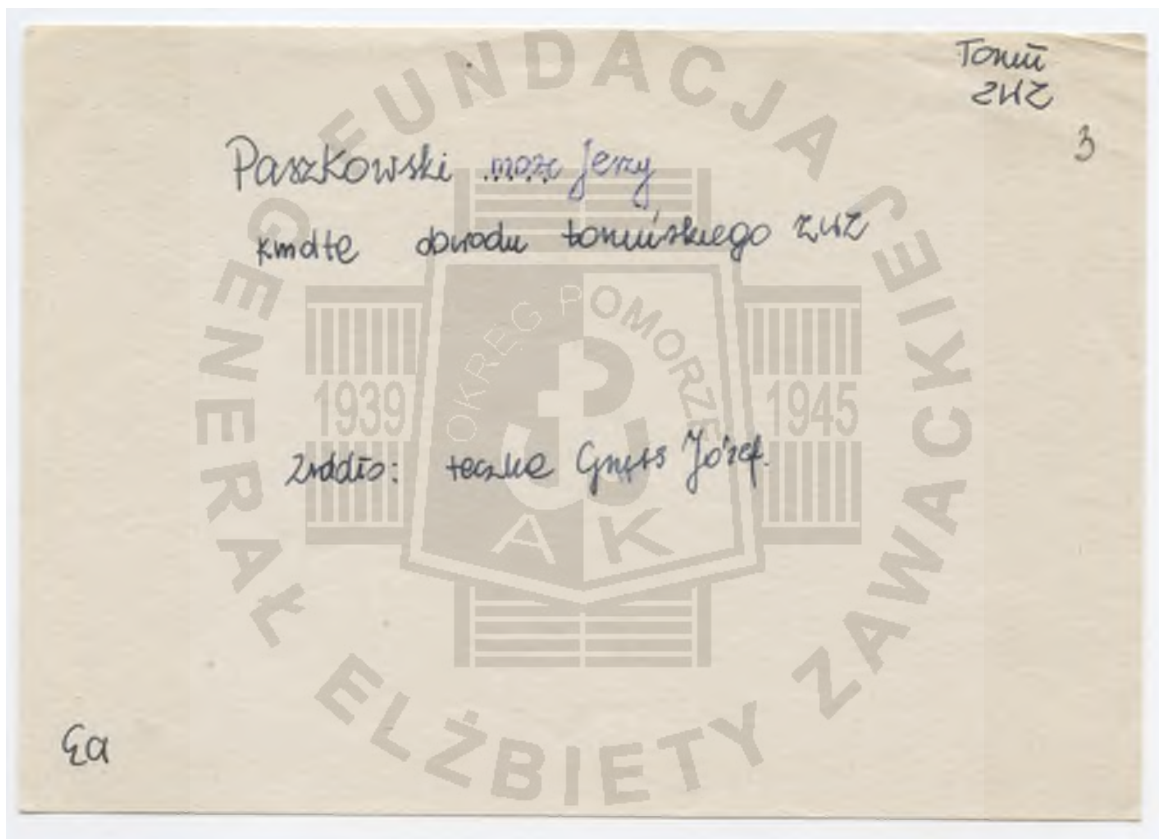
[by listy odmowienia (br. lion?) z 1940
z aktami z blowstupa psz 67)

zawieszony w Stutthofie w tym dniu
po przywróceniu

awansowany w ranku 2 stop
zab. relacje

teczka w sprawie
teczka w sprawie KO

Tosin 4.
AK

dr Paszkowska Stefania ps. "Stefa"

literata przerwami samtanym WSW.

Komunikat II., Okręgi Pomorskie... , Daj. Przgl.

Hist., 1993, nr 4 (146), s.86.

MUET-94

Tom 5
All

Paszkewski Henry (Georg), pow. „Kopernik”
był naczelnym Związku Odwetu (ZO) wędzarni, zw-
szęd 4.12.1942 r. zamordowany w obozie Stutthof.

Kornowicki H., Olszyc Pamiątki Armii Krajowej. Od
„Gumwobolu” do WII-u, WPA, wrt. 1993, nr 4(146)

s. 75

MW694

PASZKOWSKI JERRY

Ko
6

dob. t. Gross Josef - Ko 1 M-24

Vx11/94

Poszkoowski Kazimierz
- por. im. "Kopernik"

Pomone
242-AK

- szef Związku Odwetu Pomorskiego
okręgu 242-AK

B. Chrzanowski, "Konspiracja ...", str. 20

K.Wejt/VI.94.

Ko
8

PASZKOWSKI KAZIMIERZ

ps. "KOPERNIK"

Por.

Imzyniel, kierował Związkiem Wolności (Zw)
KO Pomorze.

Aresztowany w 1942 r.

11/1/94 AK na Pomorzu, s. 103

KO AK

9

por. inż. PASZKOWSKI KAZIMIERZ ps. "Kopernik" KO AK

Pierwszy szef Związku Odwetu w KO ZWZ-AK Pom.

Zr.: B. Chrzanowski, Konspiracja rządu RP w regionie nadbałtyckim (1939-1945), [w:] Walka podziemna..., s. 131.

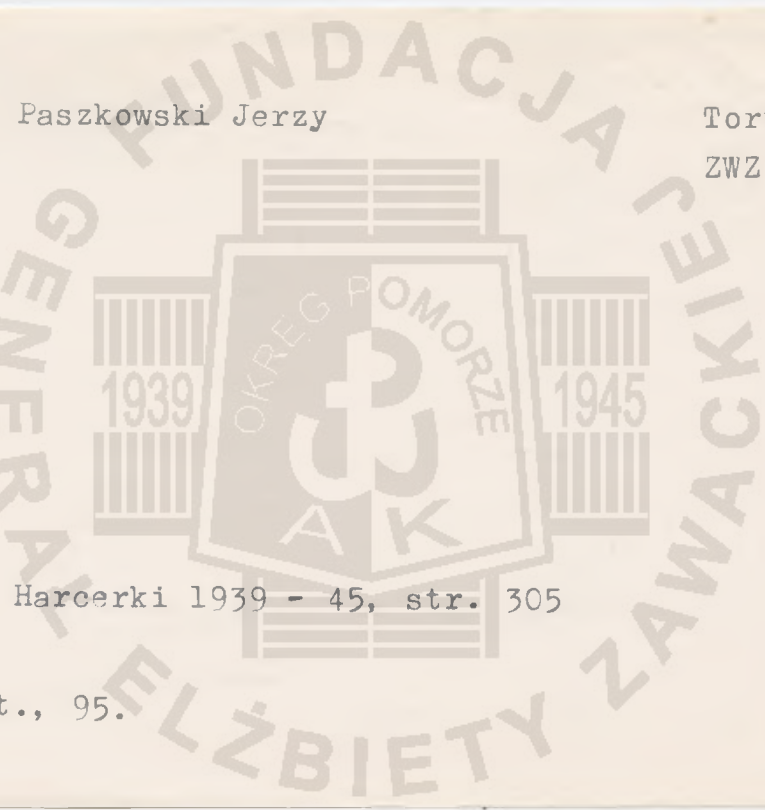
146-94

Paszkowski Jerzy

Toruń

10

ZWZ

Harcerki 1939 - 45, str. 305

K.Wojt., 95.

Paszkowski Jerzy

Toruń
242-AK

AT

Zmarł 3. 12. 1942 r. w Stutthofie

Upamiętnienie o działalności siostry Pan-
Kolskiego - Rotkiewicz i szczyt

Zob. T.: Rotkiewicz-Szwarcbois, 1945. Gdynia

T / s. 13

JMM-95

Torun
AK 12

PASZKOWSKI Jerzy

W jego mieszkaniu w Toruniu na Bydgoskim
Przedmieściu był punkt kontaktowy.
Z nim kontaktowała się Zofia Kopeć

T: Zofia Kopeć, k-104, I/1/s.8.

TCH98

v
Paszkowski (Jeny)

KW

ps. "Kopernik"

lipno
AK
13

206. Sadowski Józef,
Młni numer 31806,
H-wa 1989, s. 183, poz. 45.

Родился 11 мая

Томи 14
202 - Ак

1942.
11 мая 3 года в семье в Томи при гласных
Генер. Лигуны Астахо в Томи, Гданьск: Станислав.
Наступил следующий в олове Коммуны; не в отходе.

at

Роб. Г. ооб. Дыгачова кв. К. 348/348 Поче. - "Мотелі з
двостанові Коуп. Ак." з. 19. (коп. Бюро.)

4 0'13

+ Paszkowski Jerzy
ps. "Kopernik"

Dr O Pom. 15
EWJ-AK

Dca "Kedywa"

zob. B. Chramowski, A. Gasiowski,
M. Steyer, Polska Podziemie na
Pomorzu ..., Gdańsk 2005, s. 138.

nr. VI'15

żona

ANNA PASZKOWSKA

01 - 651 WARSZAWA
obecnie

01 - 711 WARSZAWA

M-160

+

PASZKOWSKI / JERZY
EDMUND

„KOPERNIK”

Paszkowski Jerzy

